

СТРАТЕГІЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ

Н.М. Салатюк, канд. екон. наук, доцент

Національний університет харчових технологій

Забезпечення сталого розвитку національної економіки є спільною проблемою, властивою як розвиненим, так і країнам, що розвиваються.

В Україні інтерес до подібної проблематики обумовлений такими факторами: занепадом і руйнацією звичної ідеологічної парадигми, проведеними ринковими реформами, які супроводжуються різким скороченням обсягів виробництва, падінням життєвого рівня значної частини населення, критичним зниженням ефективності національної економіки, погіршенням стану навколишнього середовища.

Господарською практикою доведено, що серед усіх наявних в Україні видів ресурсів саме природні – земельні, водні, лісові, мінеральні тощо – є водночас основним підґрунтям і найбільшою господарською проблемою сталого розвитку.

Реалізація стратегії сталого розвитку для економіки України є дуже актуальною проблемою, тому що хижацьке природокористування призвело до швидкої вичерпності корисних копалин, деградації більшості видів природних ресурсів внаслідок господарської діяльності, забруднення довкілля тощо.

Перехід національної економіки до стандартів економічно безпечного виробництва і споживання з метою забезпечення сталого економічного розвитку в цілому викликаний все більш зростаючою залежністю вітчизняної економіки від зовнішніх, здебільшого негативних факторів. Неузгодженість темпів економічного розвитку і вимог екологічної безпеки, домінування природомістких галузей з високою питомою вагою ресурсо- та енергомістких застарілих

технологій, сировинна орієнтація експорту, мілітаризація виробництва, відсутність культури праці та споживання тощо призвели до формування техногенного типу економічного розвитку [1, с. 11].

Стійкість розвитку економіки не може бути обмежена реформуванням макроекономічних взаємозв'язків, що нормалізують кількісне зростання показників національної економіки. Стійкість в складних економічних системах вимагає комплексу обставин, що формують паралельні зміни і стабілізацію процесів на рівні регіону та мікрорівні.

Перевага моделі сталого розвитку полягає в тому, що вона передбачає забезпечення економічного зростання і поступовий перехід до стійкого економічного розвитку та підвищення добробуту населення без істотного збільшення масштабів використання природних ресурсів і забруднення довкілля.

Модель сталого розвитку довгий час розглядалася в контексті гармонійного поєднання і взаємодії тільки трьох елементів: економіки, суспільства і природи. Адже тоді, на думку вчених провідних країн з ринковою економікою, забезпечуватиметься необхідне підтримання економічної системи в балансі. Проте вже на початку XXI століття стали висловлюватися пропозиції про включення в класичну модель сталого розвитку додаткових елементів. Перш за все, пропонувався елемент «наука і техніка». Це зумовлювалося тим, що наука має особливе значення при створенні методологічної та технічної основи для якісної модернізації економічної системи. Неможливе формування сталого розвитку економіки без створення умов випереджаючого розвитку науково-технічного потенціалу держави. Оскільки економічна система має динамічний характер, ключове значення для реалізації

заходів і завдань по створенню середовища сталого розвитку має дієва інституційна база, представлена органами державної влади та управління.

Таким чином, модель сталого розвитку суспільства повинна включати п'ять елементів: економіка, суспільство, екологія, наука і техніка, інститути.

В січні 2015 року Президентом України було схвалено Стратегію сталого розвитку «Україна – 2020», метою якої є впровадження в Україні європейських стандартів життя та вихід України на провідні позиції у світі. Задля цього рух уперед здійснюватиметься за такими векторами:

– *вектор розвитку* – це забезпечення сталого розвитку держави, проведення структурних реформ та, як наслідок, підвищення стандартів життя. Україна має стати державою з сильною економікою та з передовими інноваціями. Для цього, передусім, необхідно відновити макроекономічну стабільність, забезпечити стійке зростання економіки екологічно невиснажливим способом, створити сприятливі умови для ведення господарської діяльності та прозору податкову систему;

– *вектор безпеки* – це забезпечення гарантій безпеки держави, бізнесу та громадян, захищеності інвестицій і приватної власності. Україна має стати державою, що здатна захистити свої кордони та забезпечити мир не тільки на своїй території, а й у європейському регіоні. Особливу увагу потрібно приділити безпеці життя та здоров'я людини, що неможливо без ефективної медицини, захищеності соціально вразливих верств населення, безпечного стану довкілля і

доступу до якісної питної води, безпечних харчових продуктів та промислових товарів;

– *вектор відповідальності* – це забезпечення гарантій, що кожен громадянин, незалежно від раси, кольору шкіри, політичних, релігійних та інших переконань, статі, етнічного та соціального походження, майнового стану, місця проживання, мовних або інших ознак, матиме доступ до високоякісної освіти, системи охорони здоров'я та інших послуг в державному та приватному секторах;

– *вектор гордості* – це забезпечення взаємної поваги та толерантності в суспільстві, гордості за власну державу, її історію, культуру, науку, спорт [2].

Зрозуміло, що реалізація стратегії сталого розвитку в Україні допоможе поступово ліквідувати залежність між економічним зростанням та погіршенням стану навколишнього природного середовища, забезпечить стабілізацію екологічної ситуації, дасть змогу запровадити нову модель господарювання та поширення екологічно орієнтованих методів управління. Тому необхідна реальна оцінка можливостей держави, насамперед фінансових і науково-технічних.

ЛІТЕРАТУРА

1. *Національна парадигма сталого розвитку України* / за заг. ред. академіка НАН України, д.т.н., проф., засл. діяча науки і техніки України Б. Є. Патона. – К.: Державна установа "Інститут економіки природокористування та сталого розвитку Національної академії наук України", 2012. – 72 с.

2. *Стратегія сталого розвитку «Україна – 2020»* [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.president.gov.ua/documents/18688.html>.

